

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

APVD INCLYTAM.

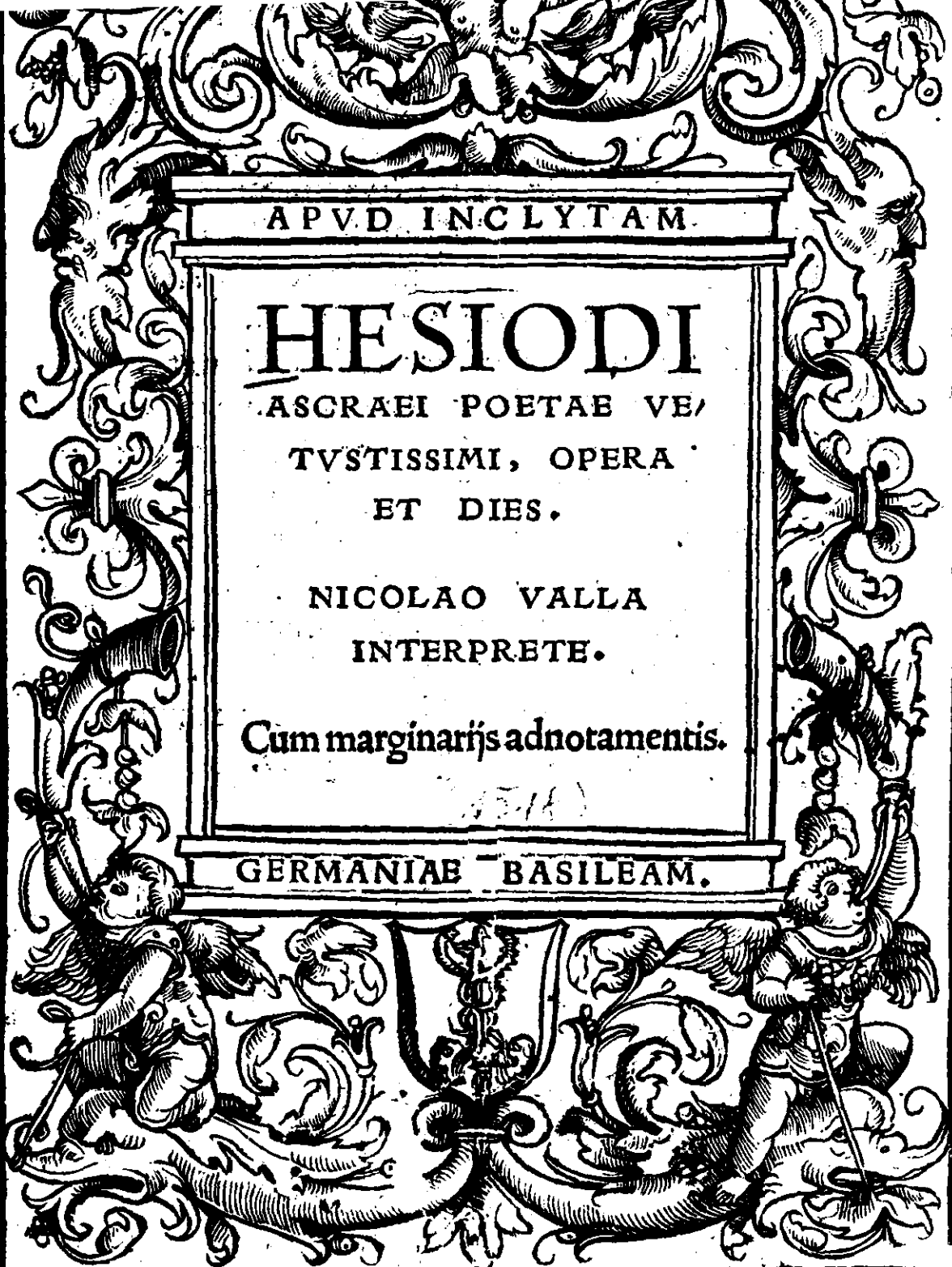
HESIODI

ASCRAEI POETAE VE/
TVSTISSIMI, OPERA
ET DIES.

NICOLAO VALLA
INTERPRETE.

Cum marginarijs adnotamentis.

GERMANIAE BASILEAM.

PIO ·II· PONT·

Class. 1083

MAX. NICOLAUS VALLA.

SI uacat Aenea rerum dignissime præsul:
Grataq; sunt animo carmina nostra tuo:
Perlege quæ quondam dulci modulatus auena
In Latios ausus uertere Græca modos.
Æscrai inspiciens *ἡμέρας καὶ ἔργα* poetæ
Græcia quo quondam floruit Hesiodo,
Hæc fuerant fateor plectro meliore canenda:
Hic opus ingenij quippe senilis erat.
At quia non nullos tam magna superbia uates
Eleuat: ut nulla Græca in honore putent,
Sum tamen hoc ausus bis septem & quatuor annis:
Dum mea labuntur lustra trahente dea,
Sumpsimus & tenuis Græcorum è fontibus haustus:
Mixaq; cum Græca lingua latina fuit.
Quicquid id est ad te uatum clarissime uates
Mittimus, es Clario non minor ipse deo.
Suscipe & Hesiodum placido complectere uultu.
Hic quoq; iudicio stetq; cadatq; tuo.

τέλος

15/1469

HESIODI ASCRAEI

POETAE OPERA ET DIES. GEOR-
GICON LIBER, NICOLAO
VALLA INTERPRETE.

Plerides Musæ quarum uiget inclyta cantu
Fama ducū & uestri nomē imortale parētis
Dicite cur hoīm pars hæc sine nomine uitā
Ducat? & illius cur fama æterna per altum

Plerides
musæ
Plerio an-
tro ubi ge-
nitæ di-
cuntur.
Homīnū
diuīsiō.

Euolet? hæc Iouis est magni diuina uoluntas:
Ille etenim altitonans summi regnator olympi
Excitat imbelleis animos: & fortia corda
Debilitat: duce quo fortuna inimica superbos
Deprimit: atq; humileis clarum super æthera tollit.
Tum mala mens hominis meliorem inclinat ad usum
Et capiunt molles crudelia pectora cultus.
Exaudi qui cuncta polo specularis ab alto:
Cui nihil ignotum est, sanctissima dirige iura
Iustitiæ. liceatq; mihi fraterna monere
Pectora: & ignotos uiuendi ostendere mores.

Fraterna,
id est, Per-
sæ fratris.
Exercitia
homīnū.

Sunt geminæ in terris quibus altercantur in unum
Mortales causæ: uaria quoq; mente trahuntur.
Vna quidem studium laudabile sedula curat:
Altera crudeli rerum depascitur haustu.

2 Bella

Bella cupit, pugnaeque exercet iniqua tumultus,
Inuisum atque atrox pestis genus, hanc tamen ipsi
Mortales fugiunt, tandemque uolentibus hanc deus
Exoptant, huius nequeunt cohibere furores.

Illam autem prius obscuræ genuere tenebræ.

Pater Sa. i.
Iuppiter.

Sed fato meliore, pater Saturnius illam,

Et generi humano, & terræ radicibus imis

Imposuit, segnes artus & inertia corda

Excitat. alter enim segnis, cui uita manebat,

Alterius spectans cumulos, mora nulla, bouesque

Iungit, & impresso terram diuertit aratro.

Siue domum curat, siue inserit, alter ad artes

Vicinum uicinus agit. laudabilis hæc est

Pugnandi ratio, fugienda sed altera, sub qua

Inuidet aut figulus figulo uel egenus egeno,

Siue faber fabro, dulcisque poeta poetæ.

Hæc mea dicta precor toto cape pectore PER SE.

Nec te crebra foro speculantem iurgia uulgi,

Forum iu/
diciale.

Auocet à studiis, pugnandi inimica uoluntas.

Nemo forum sequitur, quem non fouet annua messis

Et bene clausa domi Cereris gratissima dona.

Hæc quærenda prius, dehinc si uacat i pete uulgus

Et fora, in alterius rebus certamina pone.

At non illud ages iterum germane quod olim

Ausus es infelix, litem hanc data iura resoluent.

Scis

Scis quondam inter nos patria est partita facultas.
 At tu nil iusta multum plus parte uereris
 Tecum efferre rapax. corruptus munere iudex
 Ille tuo est, sub quo tota hæc sententia pendet:
 Ignarus. non nouit enim quæ dulcius, aut quæ
 Sit melius toto medium, seu uiuere malua
 Vtilius, quantum uili seu uiuere porro.
 Hos ueterum uictus occultauere superni,
 Inque polo retinent cælestes, tempore quorum
 Sat fuit una dies tenui exercenda labore,
 Vna quiescenti tibi dehinc alimenta parabat
 Annua, tunc poteras temonis robora fumo
 Exploranda dare, & nulli iuga curua premebant
 Terga boum, nullum muli sensere laborem:
 Hos uoluit faciles uiuendi abscondere mores
 Ira Iouis, quom se deceptum fraude Promethi.
 Sensit, & illius causa mortalibus auxit
 Curarum moles, surreptumque abdidit ignem.
 Reddidit hunc iterum terris, curuaque latentem
 Surripuit ferula cauto puer ille tonanti
 Iapetionides, iacto qui fulmine gaudet.
 Lusit fraude sua, subitam tamen arsit in iram:
 Hæc puer effatus nobis collector aquosæ,
 Iapetionide cuius prudentia cunctos
 Consilio excellit, magnum spreuisse tonantem

quæ. i. quæto.
 Dimidiū
 meli⁹ toto.
 Malua
 herba.

Temo est
 currus cō/
 nexiua
 hasta.

Prome/
 theus ignē
 Iouis fura/
 tus est.

Iapetus pa/
 ter Prome/
 thei. Flac.
 primo car.
 Audax Iap/
 eti gen⁹.

Arte tuâ gaudescq; dato mortalibus igne.
 Heu nociture tibi generi nociture futuro.
 Tale mali genus excutiam quo pectore toto
 Exultent homines, cupidi sua damna ministrent.
 Subrisit fatus diuum pater atq; hominum rex
 Vulcanum aspiciens, atq; illi talia mandat.
 Vade celer speciem è terra, mixtoq; liquore
 Confice mortalem cui uocem & robora iunge.

Pandora Sitq; ea uirginæ cælestis imago puellæ
 Quam sibi quisq; uelit, dea quam doctissima Pallas
 Instruat: & uarias percurrere pectine telas:

Adñciat capiti facilem Venus aurea formam,
 Curet ut assidua stimulara cupidine corpus,
 Fallacemq; addat mentem & fallacia uerba
 Interpretes superum uictor Cyllenius Argi.
 Dixerat: imperio Iouis annuit æqua uoluntas
 Cælicolum, ex templo fingis Vulcane puellam
 Virginis ora deæ similem, quam glauca Minerva
 Cinxit, & ex omni fulgentem parte poliuit.

Cylleni⁹,
 id est, Mer-
 curius.

Charites,
 id est, græ:
 Pitho, dea
 oceani &
 Tethyos
 filia.

Huic etiam Charites: etiam celeberrima Pitho
 Aurea candenti posuere monilia collo,
 Effusæq; comas ori de flore coronam
 Vernali tribuere deæ. tamen Attica Pallas
 Illam præcipuo formæ decorauit honore.
 Et superum interpretes uictor Cyllenius Argi

Fallacem

Fallacem attribuit mentem & fallacia uerba:
 Sic pater altitonans diuino iusserat ore.
 Quandoquidem dederat sua munera quisq; deorum
 Mercurius merito Pandoram nomine dixit,
 Exitiale malum mortalibus & fera pestis.
 Postq; autem tantos confecit Iuppiter astus
 Mercurium ad magnum iubet ire Epimethea: dono
 Cui ferat hanc, qui nil ueritus præcepta Promethi
 Scilicet à magno caperet ne inuitus olympo?
 Cepit, & accepto nouit sua damna Epimetheus.
 Nam prius humano generi secura manebant
 Tempora: nulla mali species aut cura laboris
 Morborumq; genus: tristem qui funeris atri
 Corripuere uiam, quibus omnis frangitur ætas
 Viuere dulce fuit quondam: sed tegmen ab urna
 Dum Pandora leuat totum exiliere per orbem
 Curarum infestæ effigies, spes sola remansit
 Intus: & è labris ima sub parte refedit.
 Obstitit impositum: nam tegmen abire uolenti,
 Sic qui fulmen agit nubis collector aquosæ
 Iusserat: innumeræq; etiam mortale uagantur
 Per genus infandæ species, quibus æquor & omnis
 Terra infecta tumet: morbi noctesq; diesq;
 Sponte sua sine uoce ruunt, namq; ab Ioue summo
 Ablata est illis quæcunq; potentia fandi.

Pandora,
 id est, oim
 donum

Epime /
 theus fra /
 ter Prome /
 thei, id est,
 post rem
 uidens, si /
 cut Prome /
 theus pro /
 uidens.
 Ne inui /
 tus, credo
 legendum
 interroga /
 tiue.

Sic qui ful /
 men, id est
 Iuppiter.

Sic

Sic impune parens offenditur ille deorum.

Si uacat o frater, si non audire recusas.

Ordine plura canam, genus immortale creatum

Aurea
sæcula.

Ac mortale simul credendum est. aurea primum

Sæcula dñj superi totum sparsere per orbem,

Tempore quo cæli imperium Saturnus habebat:

Tunc homines diuum uiuebant more: neq; illos

Anxia curarum moles, operumq; labores

Lassabant, aberat tristi cum mente senectus.

Semper & in ualido regnabant corpore uires,

Nulla mali labes, conuiuia læta placebant.

Mors similis somno fuit, atq; uberrima tellus

Omnia liberius nullo cogente ferebat,

In commune bonum, nec quisq; inuidit habenti.

Quàm felix ætas? erat omnibus una uoluntas:

Et taciti lætos soluebant pectora in usus.

Aurea postq; hominum paulatim defuit ætas,

His pater altitonans meritos adiunxit honores,

Sub terris habitare dedit, qui numina facti,

Et genus humanum sancte quoq; iura tuentur.

Iustitiæ tenebris circumfusiq; peragrant.

Argentea
sæcula.

Terrarum fines & opes mortalibus augment,

Proxima successit terris argentea proles

Auro deterior sensuq; & moribus impar.

Tunc sibi quisq; suæ fecere sub ubera matris,

Otia

Otia mortales, paulatim adoleuit in annos:
 Ingenij rude principium, quo decolor ætas
 In proprijs etiam laribus rude pectus agebat.
 Aucta tamen postq̃ ad summos peruenerat annos
 Viuendi breuius spacium fuit: anxius ardor
 Curarum incumbens aderat, quas improba mentis
 Gaudia fecerunt. alterna iniuria nunq̃
 Destitit, & nulla in superos reuerentia: nullos
 Sacrorum ritus ætas argentea uidit.
 Hanc deus extinxit meritam flammatus in iram:
 Postq̃ hominum occuluit argentea sæcula tellus
 Non tamen illorum sine nomine uita recessit.
 Sub terrisq̃ dei sedes coluere secundas.

Tertia post illam successit Aenea proles
 At nihil argento similis, Dryadumq̃ creata
 Sanguine dura quidem, robustaq̃ pectora tendens
 Tota feri misero Martis feruebat amore.
 Nulla quies illi, nullum ius, durior ætas
 Ipso adamante fuit uultu metuenda superbi:
 Cui nunq̃ inuictum robur, fortesq̃ lacerti
 Defuerant humeris, tunc ærea tela, domusq̃
 Omnis in ære labor, non ferri emerferat usus.
 Hæc autem proprio proles consumpta furore
 Ad gelidi loca nigra Iouis sine honore recessit.
 Et quanq̃ extiterit inuicto robore: ab atra

Aenea
 ætas.
 Dryades
 quercu
 nympha.

b Morte

Ætas heroum
quarta.
Heroum
extinctio

Morte tamen uicta est: solis lumenq; reliquit.

Postq; autem occulta est, atq; Aenea corruiat ætas

Cadmus
ilius Age,
ioris

Quarta fuit soboles melior, cui plurima toto

Iustitiæ hærebant animo præcepta uerendæ

Diuinum genus Heroum, primumq; uocari

Semidei immensos illi potuere per orbes,

Hos insanus amor Martis: belliq; nephandi

Ardor, Agenoridæ septem prope mœnia Cadmi

Aedipodæ imperij causa consumpsit: & alti

Hos maris undisoni fluctus, quom Pergama classes

Argolicæ peterent, ubi pallida mortis imago

Ulciscitur,
indicae
Tyndaris,
d est, He-
ena
Elysi

Desuper incubuit, dum iusto ulciscitur ense

Tyndaris. hos etiam toto diuisit ab orbe

Iuppiter, & uitæ meliorem tradidit usum.

Elysiosq; dedit colles habitare profundi

Littus ad oceani, felix & sancta propago

Hic ubi uernat humus: ubi dulcia poma quotannis

Ter gremio effundit nutrix uberrima tellus.

O utinam non me quinta cum stirpe creassent

Fata: sed ante mori, seu post licuisset oriri

Ferrea
etas quinta

Ferrea nunc ætas, quam curæ & mille labores

Nocte diéq; premunt, paulatimq; illius instant

Exitio. sic dijs placitum, sed prospera tanto

Fata etiam uenient aliquando in turbine rerum:

Nec minus hæc infanda hominum delebitur ætas:

Cum

Cum matura annis illorum tempora cani
 Inficient crines, natis nec ut ante parentes:
 Nec patribus nati similes, nec ab hospite tutus
 Hospes erit: sanctum corrumpent foedus amici.
 Et furet arma ciens inter discordia fratres.
 Viuet honoris inops hominum properata senectus:
 Nec pudor effractus senio obiurgare parentes.
 Infelix soboles legem & praecepta deorum
 Nescit: & inualido non haec alimenta parenti
 Iusta suo reddet, quid enim quod iniqua rapaces
 Apparet usque manus, urbesque & moenia narrem
 Alterna delata manu: iurataque fallent
 Numina, iustitiae nulli tribuentur honores.
 Pulsa gemet Bonitas, illum uenerabitur orbis
 Cui mala mens suadet fera crimina, tota iacebit
 Tota quidem orbato tecum Reuerentia uultu.
 O dea Iustitiae soboles, en improba laedet
 Si probus ullus erit, quem contra insurget iniqua
 Voce furens factum affirmans, altrixque malorum
 Inuidia incedet fatali turbida uultu.
 Protinus humanas sedes Astraea relinquet:
 Diua suos pariter tendet Reuerentia cursus
 Ad superos nitido uelatae corpus amictu.
 Mille recedentes illae mortalibus aegris
 Non cessanda tamen rerum mala semina linquent.

Metamor.
primo.

Apparet. 11
disponat

Iustitia

Astraea

Pudicitia

b 2 At

At nunc te moneam quanq̃ sapias omnia iudex
 His intende animum, sed quid iuuat ista monere?
 Stultus maiori quicunq̃ resistere tentat
 Vincitur, & magno pœnas subit inde pudore.
 Sic ego sum tanq̃ uolucris quam prenderit astur:
 Prensaq̃ sublimes agitur philomela per auras.
 Hæc dolet infelix ungui transfixa recuruo.
 Quam contra horribili raptor sic intonat ore,
 Quid misera exclamas? te multo fortior astur
 Te premit, huc adsis, quo te meus egerit ardor.
 Et quanq̃ bene suaue canas, mihi cœna futura es
 Si iubet: aut dimissa iterum remeabis in auras.
 Sic fatus, tacuit pennatus & impiger astur:
 Tu modo iustitiam cole, nulla iniuria PER SE,
 Tecum habitat: fatale gerit secum illa, nec illam
 Vllus amat nisi mens cui uilis, & improba surgit:
 Vir bonus hanc inferre timet. quod si intulit acti
 Pœnitet: & magno contristat corda dolore
 Est uia iustitiæ melior qua uincitur omnis
 Omnis ad extremum ueniens iniurius ardor:
 Quid dicam? q̃ nuncq̃ aliquid dementia noscit
 Ni modo passa prius: sic qui male iura ministrat
 Peierat, & tandem dementi panditur error.
 Eripe iustitiam: corruptus munere iudex
 Ius uiolat: dolet hæc, & nulli uisa per orbem

Astur auis
rapax

Fatale, id
est, suppli-
cium

Peierat, id
est, periur-
rium com-
mittit

Tristis

Tristis it, & lachrymans pœnam mortalibus orat.
 Qui uiolant iura : & recti sacra fœdera rumpunt.
 Verum ubi iustitiæ sancti seruantur honores.
 Iudicióq; pares & ciuis & aduena pendent :
 Vrbs uiget:augetur soboles:pax læta uagatur
 Pax iuuenum nutrix,nunq̃ his fatalia bella
 Præparat altitonans,nullis in rebus egestas
 Imminet , in quenq̃ nulla est offensio:dulci
 Quos iuuat interdum genio alleuiare labores.
 Terra quibus large fundit sua semina:& altæ
 Montibus innatæ mittunt sua munera quercus
 Glandiferæ in summo:media tamen arbore mussant
 Vndiq; apum ingentes acies,uestemq; ministrant
 Lanigeræ pecudes,per se magis omnia florent.
 Non his externas merces uehit ardua puppis.
 Omnia dat tellus. quid enim q; iuncta marito
 Et patribus similes emittit fœmina partus.
 Non datur hoc quibus illa placet uiolentia iuris.
 Hos ad supplicium uocat alti cura tonantis.
 Sæpe subit pœnas plebs tota miserrima tantum
 Vnius ob noxam , pestis furit atra per urbem:
 Et male suada fames, paulatim deficit omne
 Vulgus,& hic uacuos ostendunt tecta penates.
 Fœmina nulla parit.Sic sæuit Iuppiter, erga
 Quos malefacta iuuant, qui si modo forte cruentum

Iustitiæ
 bona

Mussant
 susurrant
 in cauato
 robore

Erga, sup.
 illos

b 3 Militiæ

Militiæ exercent studium mora nulla, sinistro
 Marte cadunt: uel si potius iuuat ire per altum:
 Fluctibus in medijs summergeitur obruta puppis.
 Vos igitur qui iura datis, conuertite mentem
 Ad tales hominum pœnas, diuina potestas
 Mortales circumuolitans uidet improba: quorum
 Iudicia emergunt multorum in damna deûmꝑ.
 Ignorant monitus genus hi mortale pererrant:
 Innumeri tenebris circumfusiꝑ tuentur.
 Iustitiæ sacra iura domant genus omne malorum.

Astræa

Illa quidem uirgo est supero Ioue nata parente
 Nomine clara suo, coetúꝑ uerenda deorum:
 Quam si quis uiolet lachrymans sua fata parentis
 It Iouis ante pedes: & lamentabile fundens
 Humanos queritur mores, ac debita poscit
 Supplicia in populos: tu iudex causa malorum
 Qui uiolas sacra iura deæ, iam dirige mentem:
 Ius cole, in alterius te nulla pecunia uertat
 Damna. nocet sibi qui cuiꝑ nocet, & male suadet
Ille sibi, in quenꝑ si quis male iura ministrat.
 Cuncta uidet pater omnipotēs, & quod mihi tecū est
 O iudex modo si lubeat speculatur ab alto
 Nil latet hunc, aut hoc quales tribuantur honores
 Iustitiæ in populo, quam non ego pectore toto
 Nec mea progenies coleret, postꝑ orbe sub isto

Spreta

Nota.

re
dora

hinc

Spreta iacet bonitas & ius iniuria uincit:
 Inuito Ioue ni fierent, hæc accipe frater:
 Hæc animo meditare: iniustum pone furorem:
 Ius quoq; frater ama, sine quo genus omne ferarum
 Credimus alterno certatim corpore pasci.
 At nos instituit uitæ melioris origo.
 Iura dedit pater omnipotens, ea pectore toto
 Si quis habet, decus æternum pia præmia reddet.
Iuppiter affligit si quis pro teste uocatus
Peierat: ac merito pensatur culpa nocentis
 Supplicio: offendens ius. ille offenditur unà:
 Ex quo obscura quidem nulli quoq; cognita surget
 Posteritas: iusto de sanguine nata propago:
 Clara caput tollet patrio seruata decore.
 Hæc quoq; quæ referam stultissime concipe frater:
 Quàm facile innumeras uitiorum amplectimur artes:
 Haud procul illa habitant, breuis est uia qua sit eundū,
 Est uia uirtutis contraria, sudor anhelus
 Hanc sequitur: quæ se scopulosis ardua cliuis
 In longum prorumpit iter, riget aspera primo
 Ingressu: leuis est postq; alta cacumina tanges.
 Optimus hic sese qui nouit cuncta magistro
 Prospiciens rerum fines meliora sequutus:
 Dignum laude uirum parentem recta monenti
 Credimus: ille tamen sibi qui non consulit, aut qui
Alterius

Via uir/
tutis

Parentē .i.
obedientē

Alterius praecepta fugit, uir inutilis extat.

Ergo age frater ades generoso è sanguine PER SE

Neu fuge fraternos monitus, operare laborem:

Alma Ceres ornata caput sua dona ministret.

Segnis.

Sic tibi plena domus. segnem crudelis egestas

Opprimit, hunc homines odio supericq; sequuntur

Tormenti similem fucō: cui spicula surgunt

Horrida distensumq; fauis consumit edendo

Semen apum, piger ipse sedet: uitatq; laborem.

Tu modo curam operi quantum potes adijce frater.

Horrea sic rumpunt messes: sic copia rerum,

Sic pecus augetur, sic tu mortalibus & dijs

Gratus eris, segnes animos & inertia corda

Oderunt, operi laus est imponere curam.

Turpe sed hinc prohibere manus, incumbere labori:

Forstā ad studium torpentia pectora uertes:

Dum partas ostendis opes, uirtutis adeptus

Nomen & æternum laudis decus utere quæso

Arte, para uictum, uiolare aliena nephandum est.

Fac superis æquandus eas, incumbere labori:

Nec pudeat, pudor hic multos inhonestus egentes

Fiducia
laus

Secum habet, auget opes fiducia: qua melior res

A superis non it: proh rerum insana cupido

Relict⁹. f.
pudor

Proh animis infusa lues, iam nulla pudoris

Cura, iacet passim longe post terga relictus:

Tu

Tu coleris, duce te paulatim corrui ille
 Dñs inuifus homo, cui mens intenta rapinis
 Iuuigilat: neq; enim semper felicia durant:
 Nec minus omnipotens pœnis affligit eisdem
 Qui seruum offendit, uel qui sanctissima frangit
 Fœdera amicitia, seu qui cum coniuge fratris
 Non pauet infandos coitus fraternus adulter.
 Vel qui in pupillos audet uim ferre nephandam:
 Vel qui in longæua confectum ætate parentem
 Horribili uocē insurgit, uixq; abstinet illi
 Verbera: non impune tamen stat pœna nocenti.
 Post obitum, depone igitur tam falsa superbæ
 Mentis consilia, & melioribus utere quæso.
 Thure pio uenerare deos, ijs tempore in omni
 Et munde & pure liba cum clara nitescet
 Sole dies: aut cum nox circumfusa tenebris
 Abscondit terras casto torrenda sub igne
 Hostia mactetur: hymnos canē, thura ministra.
 Ut tibi dñj faueant, immensaq; copia rerum
 Hinc tibi nascatur, multis ut egentibus ipse
 Subuenias: non ut uiuas germane rapina.
 Conuiuas inter si uis discumbere amicus,
 Non hostis, ueniat primum uicinia. nam si
 Aduersi quicq; acciderit de more repente
 Primum illa occurret, quæ si sine uestibus esset

Criminū
genera

Sacrificiū
suadet

c Nuda

Nuda etiam ueniet, quod nec tibi sanguine iunctus
 Non ager: iste sibi uestes atq; omnia ponet.
 Improba damnosa est uicinia, sed proba si sit
 Vtilis, hæc igitur cupienda est pectore toto
 Tanq; laudis opus. neq; enim lamenta refundes:
 Amisisse bouem, proba si uicinia tecum est:
 Acceptum mectire & eodem pondere redde
 Vicino tibi, ut hic iterum succurrat egenti.
 Res male parta mala est, damnosaq; semper ab illa
 Ergo caue, nec te uincant in amore sodales.
 Illum adeas qui te: fac mutua munera reddas:
 Sponte datum capias, scelus est letale rapina:
 Quicumq; & si magnum aliquid largitur amico.
 Latatur: quicumq; iacit de fronte pudorem,
 Et rapit alterius quanq; infima, turbat amici
 Visceraq; & mentem cui uis illata rapinae.
 Adde parum paruo, paruo superadde pusillum,
 Fiet & hoc magnum, infelix pelletur egestas:
 Si modo rem cumules, hominem non lædit habere.
 Cuncta domi: nocet esse foris, q; dulce bonumq;
 Præsens accipere: atq; absente carere molestum est:
 Tunc bene potandum cum plena effundit ab alto
 Vina cadus: tunc parcus eris cum parte Lyeus
 Defluit è media, sed cum declinat ad imum
 Spumantes iterum cyathos & pocula sume.

Plena ui/
 na, hoc est,
 cadus ple/
 nus.

Quicquid

Quicquid pollicearē hominī seruetur amico:
 Si quicūq; cum fratre tibi est, testem adiūce rebus
 Subridens, nocuit non credere, credere semper.
 Ne ue tuam alliciat meretrix caue fœmina mentem.
 Rem totam uorat illa nimis dum blanda uidetur.
 Heu q̄p̄ damnosum est mulieri fidere cuiq̄p̄.
 Rem patris acceptam melius fouet unicus hæres.
 Auget & hanc, at tu plures in morte relinque
 Ex te ortos: nam plura pater Saturnius illis
 Attribuet, sed te si cæcus tangit habendi
 Ardor adhuc, fragilisq; placet tibi gloria rerum
 Hæc age quæ moneam: & uarios operare labores.

Nec semp
 nec nunq̄
 credendū.

HESIODI ASCRAEI LIBER SECVN-
 DVS DE AGRICVLTURA.

Vm cælo emergūt sublimi ab atlātide notæ
 Pleiades: truncanda Ceres, moriētibus illis
 Mitte ī aratra boues, latitare ea sydera dicūt
 Viginti totidemq; dies, annóq; uoluto
 Apparent iterum, maturam incidere messem:
 Rursus & incipiunt dentata falce coloni.
 Hanc legem agricolæ atq; habitantes littora seruant.
 Aut qui pingue solum, uallosq; tecta tenerent
 Nudus ara, nudusq; sere, & mete corpore nudo

Agricolan
 di tempus
 & ratio

c 2 Si

Si tempestiuos agrorum ducere cultus
Augeritq; illos magnis successibus optas,
Ne ue aliena roges interdum pauper egenus.
Quod si ad nos supplex iterum fortasse redibis:
Non iterum dabimus, iuuat exercere labores
Improbe, quos inter mortales diua potestas
Sortita est ne tristis inops cum coniuge mœsta
Aut cum natorum misera comitante caterua
Victum à uicino rogitas, dare negliget iste
Bis uel ter fortasse dabit. dehinc si petis ultra
Proficies nihil: at tu plurima uerba refundes.
Orabisq; iterum frustra tamen. artibus ut te
Iampridem admonui inuigila: atq; incumbere labori.
Dira fames procul hinc abeat, tua debita solue.
Imprimis tibi conde domum, pretioq; ministram
Dehinc eme, quam possis custodem adiungere bobus.
Pone domi quantum toto tibi sufficit anno.
In rebus spes est alienis irrita: nam si
Hic dare forte neget, tu semper pauper egebis.
Tempora labuntur, operum quoq; deficit usus.
Ad cras rem differre nocet: nuncq; horrea nuncq;
Implet iners aut qui tempus producit, habenda est
Cura operi, turgescet opus. mala mille molestant
Affliguntq; hominem cui segne & inutile corpus,
Cum bene se posuit rapidi uis ignea Phœbi,

Ac

Ac pater omnipotens fecundis imbribus æther
Desilit in terras, & languida membra resumunt
Iampridem amissas æstiuo in tempore uires.
Nam breue sol hominum supra caput astat ab alto
Ac de nocte magis currus exercet agendo.
Tunc operum multo ante memor discinde securi
Syluam incorruptam, tunc germina desinit arbor
Fundere, datq; suas uolitare per æra frondes.
In tres tende pedes mortaria, contineat tres
Pistillus cubitos, pedibus quoq; confice septem
Temonem, qui si fuerit protentus in octo
Hinc tibi malleolus crebros formetur in ictus
Palmarumq; trium rota sit, uarijsq; reponere
Ligna efficta modis, ualidañq; in montibus altis
Quære uel effuso campi super æquore pinum
Æstiuam, compone manum qua firmet arator
Temoni cuneis dentaliç alliget imo
Torqueat & fortes illa durante iuuenços.
Bináq; præterea tectis seruentur aratra.
Sic melius: nam si casu discinditur unum,
Restat adhuc aliud ualidos agitare iuuenços.
Temonem ex ulmo uiridi seu confice lauro.
Stiua sit ex pino, dura dentalia quercu.
Duc in aratra bouem, nono qui uiuat in anno.
Apta ætas operi matura est: franget aratrum

Bos iuuenis minitans iuuenili praelia cornu:
 Et rixam exacuens opera imperfecta relinquet:
 Quære quater decies annorum ætate bubulcum
 Quadrifidus panis & ofellas cæsus in octo
 Sit cibus huic, recto sulcabit uomere terram
 Si maturus erit. studium intermittet arandi
 Iunior: aspiciensq; pares ætate colonos
 Ibit ad hos, ludosq; ciet lasciua iuuentus.
 Ergo non melior iuuenis, neq; semina uersæ
 Spargere humi: quantum terræ mensura requirit.
 Contemplare etiam quom grus è nubibus altis
 Assiduos agitat clangores nunciat imbrem
 Venturamq; hyemem, tempusq; indicit arandi.
 Angit & illius mentem cui nulla boum spes.
 Tunc redeant fessi plena ad præsepia tauri.
 Tunc proprios operare boues & plaustra: sed inquis
 Non habeo, dabit hic, facile est petere atq; negare
 Mentis inops alius quid enim componere currum
 Tunc uolet, ignarus non nouit quantus in illo
 Sit labor: & centum compagibus insita ligna
 Quæ debent multo ante domi prouisa reponi.
 Præterea cum tempus adest rescindere campum
 Fortius insistas operi exercere ministros.
 Nam uertenda duplex tibi sicca atq; humida tellus.
 Vere nouo ueniant celeres ad aratra iuuenti

Fertilis

Fertilis ut grauida culmus procumbat arista.
 Neu te decipiat cum semina colligit æstas.
 Sit noua cui studeas tellus inarata quotannis.
 Terra recens large natis alimenta parabit.
 Plutonem imprimis uenerare, atq; annua sacra
 Vota refer Cereri, quom stiuæ innixus agendo
 Incipis exercere boues, stimuloq; fatigas
 Sic immensa tibi surgent Cerealia dona.
 Semina quom terræ committis ponè sequatur
 Seruulus, atq; auibus rastro fata læta recondat.
 Optima crede iuuat rerum prudentia cunctos,
 Læditur aduerso qui negligit omnia fato.
 Si sit pingue solum, grauidæ inclinantur aristæ
 Felicesq; operum successus ab Ioue summo.
 Hinc capies neq; sub tectis extendat arachne
 Fila, sed immensæ replebunt horrea messes:
 Tunc gaude & cani florentia tempora ueris
 Lætus agas: quom te incassum crudelis egestas
 Aspicit, & parto turget domus atq; aliena
 Re tibi non opus est tua pluribus adiumentum:
 Fit sterilis tellus medio uersata sub æstu:
 Hincq; solo residens imas falcabis aristas:
 Auersos religans culmos, tenuisq; sequetur
 Spes uitæ, pauci te mirabuntur ab agris:
 Parua sub exiguo referentem farra canistro.

Pone.i.
 iuxta

Difficile

Difficile interdum mutabile noscere tempus.
 Mobilis & uaria est alti natura Tonantis.
 Ac si tardus aras, tarde tibi solus aranti
 Afferet auxilium: si largis imbribus æther
 Tris noctes totidemq; dies non cessat ab alto:
 Donec replevit ualidi uestigia tauri.
 Tempore quo querna residens super arbore coccys
 Exululat, gaudentq; hominum mortalia corda.
 Vere sub aprico sit tardus forsitan eques:
 Qui tempestiuo diuerit uomere terram:
 His intende animum, nec florida tempora ueris
 Te lateant, glacialis hyems tibi cognita surgat:
 In qua incumbendum est: nec te ulla taberna moretur:
 Aut narrata loco sub aprico fabula tardet:
 Dum frigent alij, uir rem tamen impiger auget:
 Surge igitur nec te paupertas opprimat illo
 Tempore: dira fames tenues facit esse lacertos:
 Elatosq; pedes & crura tumentia multo
 Sanguine, segnis inops & spe suspensus inani.
 Inclinat mentem sceleri & meditatur iniquos
 Vnde paret uictus: hominem spes nutrit egentem:
 Irrita cui nihil est: & tota luce uagatur.
 Dum media elapsa est æstas: properate ministri.
 Condite dic casulas: nam semper non erit æstas.
 A Iano mensem dictum caue, nubibus ille:

Letales

Coccys
 auis lu/
 etuosa

Dū frigēt,
 id est, tor/
 pent & pi/
 grescunt
 frigore

Letales bobus glacies & frigora ducit.
Thracius insurgit boreas, & turbine facto
Disturbat maria ac campos, sylvamq; sonantem,
Alticomas quercus: annosâq; robora pinus
Diruit ex alto & ualles iaculatur ad imas:
Sylvarum auditur fragor undiq; sed fera duos
Arrigit ipsa pilos, caudamq; in cruribus angit.
Quin etiam quibus est uillis densissima pellis
Perforat ille quidem sætosâq; pectora transit.
Nec se defendunt dura sub ueste iuueni.
Et miseræ algescunt hyrsuto crine capellæ.
Vincit ouis boream instantem fultôq; repellit
Tegmine lanarum, sed non obsistitur illis:
A senibus curuo facit hos incedere collo.
Non tamen ad teneram penetrat boreale puellam
Frigus. at illa domi cui nondum nota libido
Matris apud charæ gremium sedet: atq; hyemales
Non sentit glacies, & tota nocte quiescit.
Atq; oleo teneros interdum perluit artus
Tum polypo durum est gelidis habitare sub undis:
Nec uidet unde sibi uenetur in æquore prædam,
Alleuietq; famem, proprios tum deniq; in artus.
Vertit atrox rabiem immensam: sic imbribus atris
Turbatur mare, sic atra caligine cælum.
Sol quoq; ad æthyopas radios & lumina fundit.

d. Rarus

Rarus apud Graios. fugiunt animalia curui
More senis. ualles imas & dente trementi
Concaua saxa petunt. nemorum tenebrosaq; tecta.
Tunc quoq; ne noceant hyemes tibi protegat artus
Mollis chlena tuos. cui tecta ex ordine recto
Pauca: sed aduerso ducantur plurima fila:
Sitq; ea crure tenus: uetat hæc per corpora seta;
Surgere. & instanti prohibet durefcere uento.
Tegmina sint pedibus taurorum è pelle cothurni.
Nec nocet hos inflare pilis. ut frigora uincas.
Hædorum teneras neruo bouis insue pelles:
Ac dorso suspende: tegant capita alta galeri
Ne madeant aures. borea spirante cauendum est
Frigoribus. tunc ros cælo diffusus ab alto
Educat & Cererem sacros operumq; labores:
Ille quidem ui uentorum è fluuiialibus undis
Tollitur in sublime: & matutinus in agros
Defilit. interdumq; expectat tempora noctis
Interdum borea nubes agitante procellas
Vertitur in uentosam hyemem. fuge prouidus illam.
Acceleretur opus: pete tecta obstantia uentis:
Ne forte obscuro nebularum infusus amictu
Immadeas. largosq; imbres pluat humida uestis.
Pascua tunc carpant quæuis non pinguiæ tauri:
Quippe leuis labor & longa sub nocte quiescunt:
Nutrimentum

Nutrimentum ingens, uobis uberrima mando
 Agricolaë, faciliq; dies transire labore.
 Hæc seruanda tibi donec nox æqua diebus:
 Atq; iterum satio committit semina terræ.
 At dum sexdecies sol arduus occidit undis
 Hybernium post solstitium, sacrosq; relinquens
 Oceani fluctus sublimi Arcturus olympo
 Exoritur: primumq; cupit splendescere sydus.
 Tunc uites incide: noui neq; nuncia ueris
 Antiquos iterans questus præcedat hyrundo.
 Dum tamen immensos effundit Pleias æstus:
 Prosiliensq; umbrosa petit plantaria limax.
 Tellure è sicca. tunc uinea nulla ligonem
 Sentiat: accelerentq; uncata falce ministri
 Maturam in segetem. nec te pulcherrima tempe
 Detineant segnem: matutiniq; sopores:
 Eia age rumpe moras: pelle ocia segnia pelle:
 Dum uocat alma Ceres, robustaq; collige farra:
 Pone domi quantum toto tibi sufficit anno
 Mane operi assurgens: operis pars tertia mane
 Conficitur. labor haud grauis est. de mane uiator
 Longum linquit iter. taurosq; exercet arator.
 Præterea sua dum scolymus florentia mittit
 Germina: & in ramis dulces resonare cicadae
 Sole sub ardenti incipiunt trepidantibus alis:

Tempelo/
 ca Thessa/
 lia amor/
 nissima.

Scolymus
 agrestis
 herba a Pl
 nio quoq;
 sic dicta

d e Fit

Fit capra tunc mollis, tunc sunt dulcissima uina:
 Fœminâq; urenti Veneris prurigine corpus
 Appetit insanos coitus, lassantur ab æstu
 Membra uirûm: tantumq; potest uis ignea Solis:
 Tunc licet ardores gelida releuare sub umbra
 Fontis ad apricos latices semperq; fluentis
 Murmur aquæ: faciles quam circum leniter auræ
 Aspirant zephyris plerumq; agitantibus illas.
 Hic hilares lætus cyathos & pocula sume

Biblina ter infusa magis quæ temperet unda.
 Hic tibi ab uberibus capratum caseus adstet:
 Quæ nullos pascant foetus, hic lactea liba:
 Hic tibi syluestris ponatur caro iuuençæ:
 Quæ nondum enixa est, hic mollior hœdulus adsit:
 Et iaceas saturus patula sub tegminis umbra.
 Surge tamen cælo dum fulget Orionis astrum,
 Tempus adest: Cereri sacras terat area fruges
 Ad uentos posita atq; ingenti æquata cylindro:
 Nec nisi libratae ducantur ad horrea messes:
 Postq; autem satis ad uictum tibi contulit æstas:
 Continuo cui nulla domus sit quære ministrum.
 Adde etiam ancillam quæ sit sine prole: molestum est
 Ac graue seruitium illius quam cura remordet
 Natorum. blandire cani, panemq; ministra:
 Peruigil ante fores sedet ille, domumq; tuetur.

Dente

Biblina pa
 iracea,
 ut bybli /
 ia a byblo
 ppido
 hoeniciae.
 Ter infusa
 & caro iu/
 uençæ,
 nendosæ
 yllabæ, si/
 ut Orio/
 nis, cuius
 uenulti.
 onga.

Dente rapax: furicq; altis latratibus instat.
His propere exactis foenum, paleasq; reconde:
Hemionos quantum satis ac nutrire iuuenicos.
Inde laboranti requies præbenda colono
Tempus: & exhaustis pariter iuga demere tauris.
Dum tamen in media cæli statione refulget
Syrius: Orionq; loco splendet eodem:
Et rosea Arcturi cernit Pallantias astrum:
Tunc uuas tenero abscindens de corpore matrum:
Per bis quinq; dies tepido sub sole iacentes
Pande: dies etiam mollescant quinq; sub umbra
Dehinc torque & capiant uegetes iucunda Lyæi
Munera. sed sydus cum deficit Orionis
Pleiadesq; Hyadesq; cadunt meminisse iuuabit
Protinus impresso subuertere uomere terram.
Stat tempestiuo cuncta exercere labore.
Si tamen infestum iuuat ire per æquora: & alta
Puppe uehi, moneo ne quando ab Atlantide naras.
Orion sequitur: totóq; excludit olympos
Vt uideas illas medio submergere ponto
Nauigio incumbas, mare tunc tollentibus euris
Obscurum undosos iaculatur ad æthera fluctus.
Tunc igitur iaceant religatæ ad littora puppes
Saxorum obnixæ obicibus: ne forte ruentes
Discutiant uenti, pateat pars ima carinæ

Hemio/
nos, id est,
mulos.

d 3 Ne

Ne pluuiam excipiens putri marcescat ab imbre.
 Instrumenta domi naualiâq; arma quiescant
 Pensa: gubernaclicq; exploret robora fumus.
 Interea Cereris sacros operare labores:
 Nec prorsus fugiendus ager, labatur in altum
 Aequor amica ratis dum non magis unda tumescit:
 Nec refruunt uasti sublato gurgite montes
 Vadat onusta tamen censu reditura superbo.
 Sic meus ille quidem genitor dum pauper egeret
 Errabat maria alta secans, fluctusq; profundos.
 Ille olim Aeolidam curuatâq; littora linquens
 Appulit huc, non spe lucri commotus auara.
 Durum opus exercere inuisa urgebat egestas.
 Ille uagus demum prope tempe Heliconia sedem
 Ascræam incoluit, cæli in regione molesta,
 Frigore nunc nimio, nunc quæ intolerabilis æstu est.
 Tempore quosq; suo iuuat exercere labores.
 Nauigium ante omnes, cuius si te ulla remordet
 Cura: placetq; altos sulcare per æquora fluctus
 Dum faciles spirant uenti & furor ille quieuit.
 Ne te inuisa fames alieno uiuere parto
 Cogat: & inuitus multorum debitor extes:
 Vade nec in cymba, sed te uehat ardua puppis
 Ingentes referant census ingentia mercis
 Pondera, præterea quæ sint aptissima nautis

Tempora

Censu,
gaza, aut
mercibus.

Ascræa

Tempora narrandū est, quanq̃ mihi parua p̃ undas
 Vita fuit: uixq̃ ex illa tantum Aulide cursus
 Littus ad Eubœum, sub quo omnis Græcia quondam,
 Dum pelago defæuit hyems conuenit in unum:
 Et merito infandos fatum iuratur in hostes.
 Inde mihi placuit non longe ad Chalcida cursus,
 Huc ubi magnanimū genus Amphidamantis Achiui
 Constituunt populis certamina, & indlyta quondam
 Munera defuncti ponunt in honore parentis.
 Hic ego me dulcis referentem præmia cantus
 Auratos memini tripodas, quos sponte dicaui
 Musarum ante aras, quibus antra Heliconia curæ:
 Ille ubi me primum dulcem docuere poësim:
 Tantum igitur mihi res naualis cognita surgit:
 Dicam aliquid tamen, & uarios pandam ætheris usus:
 Hæc etiam nobis aspirauere Camœnæ.
 Aequora tuta legant instructo remige puppes,
 Quom decies quinq̃ est series exacta dierum
 Aestiuum post solstitium & iam deficit æstas.
 Nam neq̃ tunc classes medio nec nauita ponto
 Obruitur: ni forte uelit Iouis alta potestas:
 Aut deus ipsarumq̃ parens Neptunus aquarum,
 Exitus omnis in his rerum manet exitus omnis
 At lenes spirant zephyri tranquilla quiescunt
 Aequora: tunc celerem uentis committe carinam.

Aulis

Fatum. i.
excidium.Zephyri
in Vere
spirant.

Vadat.

Vadat onusta, tamen reditum properare memento:
 Quàm prius ipsa novos fundant uineta liquores.
 Autumnicę imbres & hyems infauſta procellis:
 Aut notus infurgat pluuiā rorantibus aliis:
 Incumbatq; mari totumq; euoluat ab imo.
 Exercent etiam ſtudio nauale ſub ipſo
 Vere nouo: quom ſe tam latas arbor ab alto
 Induit in frondes, quantum uestigia cornix
 Pandit humi depreſſa, ſilet tunc nabilis unda.
 Aſt ego nauigium graue tunc, ſemperq; moleſtum
 Crediderim: hoc naturę homines leuitate nephanda
 Subtraxere: agitant diuerſa pericula fluctus.
 Et tamen ire placet, quanq; mors dura ſub undis
 Diuitiæ fiunt hominum: atq; inſanus habendi
 Ardor, ad hæc animum germane intende parumper.
 Concipe fraternos monitus: maria alta ſecando
 Fac tecum ne cuncta uehas: maiora reſerua.
 Nec nimis eſt oneranda ratis, ſit ponderis æqui
 Quicquid in hac durum eſt aduerſo occurrere fato
 Fluctibus in medijs curruſ diſcinditur omnis.
 Si grauius ſuper inſtat onus: ſeruare memento
 Meſuram in rebus & idonea tempora ad uſus.
 Quom prope ter decies tibi uita elabitur annos
 Connubium maturum aderit: decimumq; puella
 Exigat & quartum, ſed quinto nubat: & illa

Nota
 Coniugij
 tempora

Virgo

Virgo sit, atq; habitet prope te, cui sedulus astes:
 Sedulus inspicias artemq; usumq; puellæ.
 Hæc age ludibrio, ne te uicinia cantet:
 Coniuge nil melius casta: nil turpius illa
 Que uenerem prurit sine fine & prostat ad omnes
 Semper: & exitio superimminet illa uirorum.
 Nemo etiam fratris in amore æquetur amicus:
 At par si quis erit sit amandus tempore in omni:
 Nulla ex te inceptum foedus discordia soluat.
 Mentiri scelus est, præstat compescere linguam
 Infandam si uim tibi quisq; inferret amicus
 Aut ore aut manibus, surge & te ulciscere, redde
 Redde uicem duplicem, q; si illum poenitet acti
 Ac poenam implorans iterum te exoptat amicum
 Suscipe, uile quidẽ est homines noua quærere semper
 Foedera amicitia: multos si frater amabis
 Non laudo, nullos etiam. medium sit in isto.
 Si tibi corda tument, uultus non indicet iram:
 Turpe sequi sceleratum hominem, maledicere cui
 Infandum est: qui iam uita laudatur honesta.
 Nunq; à te nunq; misera obiurgetur egestas.
 Diuinum donum est diuinumq; æterna uoluntas.
 Illa quidem quæ sæpe uiri sublimis molesta
 Impedit ingeniumq; uerat super alta leuari.
 Qui loquitur parce linguam nec in omnia soluit:

Vxor
bona

Fraternus
amor
Foedus te/
nendum

Amico re/
conciliari
debet

Amandi
nec multi,
nec nulli.
Ira occul/
tanda.
Maledice/
re turpe

Paupertas
tis laus

Taciturni/
tatis bona.

e Thesaurum

Theſaurum præ ſe gerit ille: ea gratia magna eſt
 Vt linguam moderes, penſatâq; uerba loquaris.
 Si quenq; uerbo lædes, læderis & ipſe.

Conuul/
 iandi
 atio

Grata in amicorum uenias conuiuia ſumptu
 Comuni: dato particulam, gratiſſima ſunt hæc.
 Aere Ioui uinum ſeu dñs de mane cauendum eſt
 Illauta libare manu: tum uota precando
 Incaſſum fundes nulli exaudita deorum.

ſuperſti/
 io priſca

Solis ad aſpectum nec quenq; mingere fas eſt.

Nocte ſub obſcura recto neq; corpore nudo,
 Nox quia ſacra deis media, nec credimus illud
 Poſſe licere uia, ſi declinetur ab illa.

Eſſe etiam uetitum, diuus uir & omnia noſcens
 Hærens parietibus ſedet atq; exponit urinam
 Intus: ubi orbatæ tenuis latet angulus aulae.

Non coitu polluta ſacros genitalia pandas
 Ante ignes, neq; cum dulci tibi coniuge præſtet
 Concubium ut generes, dum mœſto à funere trifti
 Mente redis: ſuperum ſacra, ſed lætus ab ara.

Credimus inuiſum ſuperis ſemperq; moleſtum:
 Qui natat affiduo labentia flumina curſu,

Quin ſit lota manus prius: & pia uota preceſq;
 Fuderit: ante ipſas ſupplexq; orauerit undas.

Infandum ante aras unguis incidere: cum dñs
 Sancta facis, ſcelus eſt cyathos imponere uafi

In quo

In quo uina latent, sacros operare lebetas.
 Nil tibi cum in sacris etiam hinc lauiffe nefandum est.
 Perfice tecta prius q̃ cornix garrula ab alto
 Nunciet atram hyemem. ruit hæc inimica procellis:
 Fac sedeat bis sex, quibus ætas exigit annos:
 Aut totidem menses natorum cara propago
 Sede sub instabili iuuat hoc omnemq̃ repellit
 Segniciem: facit esse agiles & ad omnia promptos.
 Fœdum ac turpe uirum est thermis muliebribus uti:
 Hoc prorsus fugiendum etiam stat talibus atrum
 Supplicium. ante aras superũ obiurgare nefandũ est:
 Sacra ministeria ac diuinos spernere cultus:
 Nec licet in fluuio neq̃ fontis mingere in unda.
 Est quoq̃ turpe aliud uetitum: fuge pessima famæ
 Nomina. fama malum facile in sublime leuatur.
 Est graue sufferri nimium nimiumq̃ molestum.
 Difficile ut taceat. nuncq̃ delabitur illa
 Sedula quæ uarias populi penetrauit ad aures
 Est dea fama quidem, sunt ipsi numina famæ.
S It tibi præterea series seruanda dierum:
 A Ioue natæ omnes, sunt à Ioue tempora nata.
 Vltima mensis erit nullo exercenda labore.
 At genio utendum est: illa omnes festa per urbes
 Ducitur: illa forum claudit, neq̃ iura resoluit.
 Prima dies sacra est, & quarta, & septima: prima

Dierum
ratio

Calenda-
rium an-
tiquum

e 2. Natus

Natus Apollo die radiantia lumina fudit.
 Luce de in quarta felix ducenda sit uxor.
 Omne captato sunt omnia prospera rebus:
 Et licet incuruam trabibus componere nauim:
 At quintas fuge namq; illarum pallidus Orcus.
 Tum diræ Eumenidum facies toto orbe uagantur:
 Castigant si qua in terris periuria, falsum
 Affirmant quæ lis alterne agitata creauit.
 Sexta dies tristem ostendit mulieribus ortum
 Læta uiris: multiq; etiam nascuntur in illa:
 Quis mala mens fallax animus fallacia uerba:
 Et qui concubia exercent arcana per artem,
 Hac ouium foetus licitum castrare uel hoedos:
 Et licet infixæ pecudes circundare mandra.
 Scindimus octaua foeto genitalia tauro
 Castramusq; suæ. felix est ponere plantas.
 Nona uiros gigni uel amica sorte puellas.
 Luce uiris decima faustos quoq; credimus ortus.
 Venâq; post decimam felix incidere uites:
 Et tempestiuam segeti supponere falcem:
 Hoc curat bis sexta etiam felicior illa,
 Stamina & ex alto tenuissima torquet Arachne.
 Ingentem accumulans formicæ farris aceruum.
 Et iuuat arguto percurrere pectine telas:
 Tunc quoq; syluestres licitum castrare iuuenkos.

Mandra,
 spelunca,
 cubile.

Arachne, id
 araneus

Tertia

Tertia post decimam plantaribus optima surgit,
 Spargere semen humi, pallet contraria semper.
 Quartaque post decimam mulierum prospera natu
 Ac prenos domitare boues ualidosque labori
 Hemionos, canibus faciles adiungere cultus.
 Ac lenire manu pecudique imponere mores:
 Atque aperire cados, & dulcia fundere uina.
 Sextaque post decimam plantaribus inuida surgit
 Opportuna, uiros nasci, sed iniqua, puellas
 Aut nasci, aut thalamos petere aut hærere maritis.
 Septima post decimam Cereris terat hordea sacra:
 Ingentemque licet ferro discindere syluam,
 Acuarias aptare trabes, quibus ardua recta
 Moliri: ac structam possis agitare carinam.
 Nonaque post decimam felix est cum dea surgit
 Lutea: sed medium cæli quom uenit in orbem
 Fit grauis: ex media ad finem letissima fulget.
 Proxima lux sapientem hominem diuina creandi
 Insigni uiget officio, nec luce dolendum est.
 Post illam quarta sacra est, ea læta trahantur
 Gaudia. quinta dies post hanc iuga curua iuuenis
 Ponit & hemionos & colla exercet equorum:
 Altaque ueliuolas deducit ad æquora puppes:
 Quàm pauci nouere & recto nomine dicunt:
 Sunt harum humano generi seruanda dierum

Hemio/
 nos, mu/
 lus & mu/
 la dicitur

Dea, s.
 luna

38 HESIODI ASCRAEI DIES, NI. VAL. INT.

Tempora: quippe illud magnis successibus augent.
Sunt aliæ ancipitesq; tamen sine mente, neq; ullo
Officio excellunt: hanc alter laudat & illam:
At paucis natura illarum cognita surgit.
Nam nunc ipsa dies totum complectitur orbem
More piæ matris, sæuæ modo more noueræ.
Nunc fulget, nunc atra latet. felixq; beatus
Ille quidem qui dñs gratus, cui cognita sunt hæc.
Omniaq; inspicieus rerum se exercet ad usus.

HESIODI ASCRAEI POETAE VETV-
STISSIMI OPERVM ET DIE-
RVM, NICOLAO VAL-
LA INTERPRE-
TE, FINIS.

BASILEAE APVD IOANNEM

FROBENIVM MENSE

FEBRVARIO.

AN. M D XVIII.

τὶνέστι φρόνιμοι ὡς δὲ ὄφθαλμοι,

Prudens simplicitas amoris recti.

ἡμεῖς ἐκείνην ἐκείνην ἡμεῖς ἡμεῖς

ἐκείνην ὡς δὲ πρὸς τὴν.

IN INCLYTA GERMANIAE BASILEA.
M. D. XVIII.